

מרכז המידע למדעי החברה ולחינוך מכון הנרייטה סאלד

עזרה לזולת בשעת אסון הומניטרי בהיבטים חברתיים וחינוכיים

סיוע הומניטרי

**"לעשות מעשה טוב
הוא משימתו המהוללת
ביותר של האדם"**

סופוקלס

שלום לכולם,

סיוע הומניטרי הוא סיוע בשעת
חירום שמטרתו להבטיח את
הקיום הבסיסי בעת משברים
ואסונות. מדינות, ארגונים
בינלאומיים ולאומיים ויחידים
מתגייסים לסיוע לזולת לנוכח
משברים.

אספנו עבורכם פריטים ממאגרי
המידע של מכון סאלד העוסקים
בהתנהגויות עזרה לזולת בעת
אסון הומניטרי, בהנגשת שירותי
סיוע בשעת חירום, בסיוע
הומניטרי למדינות ועוד.

שתמיד תהיה לנו הזכות לתת.
פתיחת שנת לימודים מוצלחת!
סיגלית עדני

מה בגיליון?

- + נושא סיוע הומניטרי
- + חידושים בתזאורוס ובמרכז המידע
- + זרקור על פרסומים וכלי מחקר מיוחדים
- + שירותים של מרכז המידע ומכון סאלד

מערכת

צוות מרכז מידע למדעי חברה ולחינוך,
מכון הנרייטה סאלד למדעי ההתנהגות

סיוע הומניטרי

האסון בנמל בירות פקד את לבנון על רקע משבר פוליטי וכלכלי,
וגרם לעשרות הרוגים, אלפי פצועים ומאות אלפים מחוסרי בית.

העם הלבנוני מצא את עצמו בסיטואציה קשה במיוחד, בנוסף על
משבר הקורונה העולמי. לצד הטרגדיה האנושית, אנו עדים
להתגייסות מחממת הלב מצד הקהילה הבינלאומית לסייע
לאזרחי לבנון, ובתוכה גם מדינת ישראל. נשיא המדינה, מר
ראובן ריבלין, פנה אל אזרחי לבנון בשפתם, ואמר כי "אנו
שולחים יש מושטת לסיוע בשעה קשה זו".

הגיליון שלפניכם עוסק בהתנהגויות עזרה על בסיס הומניטרי
ובמניעים השונים לצורך של אנשים להגיש סיוע לזולת.

השירותים שלנו: [מאגרי מידע](#) | [דנאות](#) | [פפרייה](#) | [Szold Out](#)

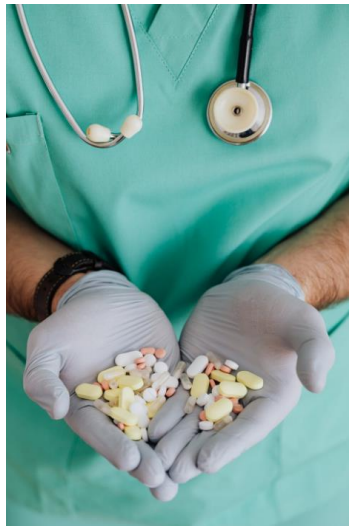
שומרים על קשר: קולומביה 9, ירושלים | 02-6494463 | 054-5597926 | [אימייל](#) | [אתר](#) | [פייסבוק](#) | [אינסטגרם](#) | [משוב](#)

תזאורוס

הפייסבוק שלנו:
נשמח שתעשו לנו לייק
ותעקבו אחריו

מונח: מתנדבים

+ Humanitarian Aid Workers

מחברים

Lachish, Tamar; Teneboim, Shiri;
Schwartz, Eli.

מקור

Lachish, T, Teneboim, S & Schwartz, E
(2018) Humanitarian Aid Workers. In:
Keystone, J.; Kozarsky, P.; Connor, B. et
al. (eds.): *Travel Medicine*. New-York:
Elsevier, 2018, 335-340. (4 th. ed.).

מונח: שירותים בשעת חירום

+ The Medical Humanitarian Face of Israel

מחבר

Zarka, Salman

מקור

Zarka, S (2019) The Medical Humanitarian
Face of Israel. *Israel Medical Association
Journal (IMAJ)*. 21(3), 165-168.

לפניכם דוגמאות לפרסומים
בטקסט מלא בנושא
סיוע הומניטרי.

מונח: מדיניות חוץ

+ "שכנות טובה" בגבול הצפון?

מחבר

בומס, ניר.

מקור

בומס, נ' (2016). "שכנות טובה" בגבול הצפון?
צומת המזרח התיכון, 6 (11), 1-8.

מונח: אסונות

+ Evaluation of a Resilience Intervention for Filipino Displaced Survivors of Super a Typhoon Haiyan

מחברים:

Hechanova, Maria Regina; Docena, Pierce S;
Alampay, Liane Pena; Berger, Rony ET AL.

מקור

Hechanova, M R, Docena, P S, Alampay, L P, Berger, R ET
AL. (2018) Evaluation of a Resilience Intervention for Filipino
Displaced Survivors of Super a Typhoon Haiyan. *DISASTER
Prevention & Management*. 27(3), 346-359.

השירותים שלנו: **מאגרי מידע** | **סדנאות** | **ספרייה** | **Szold Out**

שומרים על קשר: קולומביה 9, ירושלים | 02-6494463 | 054-5597926 | **אימייל** | **אתר** | **פייסבוק** | **אינסטגרם** | **משוב**

זרקור על פרסומים

נושא: סיוע הומניטרי במאגר הפרסומים של מכון סאלד

רקע

סיוע הומניטרי הניתן לאוכלוסיות מרוחקות הנמצאות במצוקה בשל אסונות טבע, משברים כלכליים או סכסוכים פוליטיים אלימים הנו חלק מהיחסים הבינלאומיים בין מדינות. מטרת הסיוע היא להבטיח את הישרדותם ולסייע בהגנתם של האזרחים שנפגעו בשל מלחמות, מגפות ומפגעי טבע. אחד מעקרונות היסוד של הסיוע ההומניטרי הוא הניטרליות – הגשת סיוע מציל חיים ללא מעורבות של שיקולים פוליטיים. קיימים מספר סוגים של "שחקנים" הפועלים בהגשת הסיוע ההומניטרי ביניהם: מדינות, ארגונים בינלאומיים, ארגונים לא מדינתיים (NGO) ובעלי הון פרטיים.

במאגר המידע של מכון סאלד ניתן למצוא פרסומים העוסקים בסיוע ההומניטרי של ישראל ושל גופים וולונטריים ישראלים במקומות שונים בעולם.

מן הממצאים

בפרסומים אלה ניתן למצוא מידע על הסיוע ההומניטרי של ישראל לפצועים הסורים בגבול ישראל או בבתי החולים בארץ. עוד, ניתן ללמוד על שלושה עשורים של סיוע הומניטרי ישראלי במדינות כגון: ארמניה, רואנדה, קוסובו, טורקיה, הודו, האיטי, יפן, פיליפינים ונפאל. בנוסף, המחקרים מביאים את סיפורם של גופים וולונטריים, כגון ארגון נת"ן שהגיש סיוע לפליטים במחנה המעבר פרשבו שנמצא בסמוך לגבול סרביה עם מקדוניה.

המחקרים עוסקים בדילמות מוסריות המלוות את מתן הסיוע ההומניטרי, ובסוגיות הנוגעות למתנדבים. מדיניותה של ישראל כלפי המתרחש בסוריה בשל מלחמת האזרחים שהחלה ב-2011 שונתה בהתחלה ישראל הרשמית עמדה מנגד, בהמשך בהובלתם של פעילים וארגוני סיוע ישראליים ישראל סייעה בהעברת מזון יבש, אספקת ציוד רפואי, הקמת בתי חולים ומרפאות, הקמת מסגרות יום לילדים כתחליף לבתי-

לסיכום

- + מטרת הסיוע ההומניטרי היא להגן על אזרחים שנפגעו במלחמות, במגפות או באסונות טבע, ולהבטיח את הישרדותם.
- + עקרון יסוד בסיוע ההומניטרי הוא הניטרליות.
- + מובילים בהגשת הסיוע ההומניטרי הם: מדינות, ארגונים בינ"ל ארגוני NGO ובעלי הון פרטיים.

מקורות

Naor, M (2020) [Healthcare Military Logistics at Disaster Regions around the World: Insights from Ten Field Hospital Missions over Three Decades](#). In: Dekoulis, G. (ed.): *Military Engineering*. London: Intechopen, 2020, 1-16.

Levy, E, Alkan, M, Shaul, S & Gidron, Y (2017) [Medical Conditions and Treatment in a Transit Camp in Serbia for Syrian, Afghani, and Iraqi Migrants](#). *Journal of International Humanitarian Action*, 2, Art. 11.

Eyal, H, Samimian Darash, L & Davidovitch, N (2020) [Humanitarian Aid, Security and Ethics](#). *Journal of Extreme Anthropology*, 4(1), 135-156.

Ram-Tiktin, E (2017) [Ethical considerations of Triage Following Natural Disasters: The IDF Experience in Haiti as a Case Study](#). *Bioethics*. 31(6), 467-475.

בומס, נ (2016). "שכנות טובה" בגבול הצפון? צומת המזרח התיכון. 6 (11), 1-8.

זרקור על כלי מחקר

נושא: עזרה לזולת במאגר כלי המחקר של מכון סאלד

רקע

במאגר כלי המחקר ישנם כלי הערכה העוסקים ביחסי עזרה מסוגים שונים. ישנם כלים הבוחנים את אופני הסיוע, וישנם כלים העוסקים במניעים לסיוע, ביניהם שאלונים הבודקים הנעה פנימית או חיצונית למתן עזרה. חלק מהכלים מתמקדים בסיוע בהקשר המוניטרי כלכלי או רפואי, וחלקם מתמקדים בערכים אישיים ובנורמות חברתיות הקשורים ליחסי עזרה. כלים אחרים מתמקדים בגיוס כספים בארגונים פילנתרופיים, וביחסים שבין הארגון לתורמים. אוכלוסיית הנבדקים בכלים אלה מגוונת וכוללת ילדים, מתבגרים ומבוגרים. בהתאם לכך, ישנה שונות במטרות השאלונים, ובמידת הרגישות שלהם בבחינת התנהגויות עזרה בקרב אוכלוסיות שונות. להלן כמה דוגמאות:

לקט כלים

- + [שאלון סיבות להתנהגות עוזרת](#)
- + [שאלון נכונות לתרום ליחיד ולקבוצה](#)
- + [שאלון סוגי מוטיבציה למתן עזרה](#)
- + [שאלון נכונות לעזור ליריב](#)
- + [שאלון אלטרואיזם והומאניזם](#)
- + [שאלון תפיסת יכולת לסייע לאחרים](#)
- + [שאלון כוונות למתן עזרה בעת מלחמה](#)
- + [שאלון מניעים למעשי עזרה לזולת](#)
- + [שאלון נכונות למתן סיוע לאחר ולקהילה](#)
- + [שאלון מוטיבציה לעזרה לזולת](#)
- + [ריאיון: גיוס כספים בארגונים הפועלים לשינוי חברתי](#)

השאלונים יכולים לשמש חוקרים שעוסקים בנושאים

- + מידת המוכנות לסיוע לזולת במצבי מצוקה שונים על רקע אישי, חברתי או פוליטי.
- + גורמים המניעים התנהגות עוזרת מסוגים שונים
- + הנעה פנימית וחיצונית למתן עזרה לזולת.
- + פעולות להגברת המודעות למצוקות של האחר ולמתן עזרה לזולת.
- + דילמות מוסריות ביחסי עזרה לאחר באזורי קונפליקט.
- + טיפוח ושימור יחסים עם תורמים בארגונים פילנתרופיים.

הקשר בין השוויוניות בזוגיות ההורים לבין מניעי עזרה והגשת עזרה בקרב ילדים מתבגרים

מחברת: סלאח-אלדין וותד
מנחים: פרופ' קליר רבין; ד"ר משה שרר
טקסט מלא: קיים

במסגרת עבודת הדוקטורט הועבר [שאלון התנהגויות עזרה](#) בשפה העברית והערבית.

השאלון הועבר ל לתלמידים בכיתות י', י"א בבתי ספר במגזר היהודי והערבי.

השאלון כולל רשימה של 20 פעולות עזרה. על הנבדקים לציין באיזו שכיחות הם נהגו לבצע כל אחת מהפעולות עד היום, בסולם בן 5 דרגות.

השאלון נמצא במתאם חיובי עם מדדי אחריות חברתית, אמפתיה, טיפוח, שוויון וסיוע כערכים אישיים ושיפוט מוסרי גבוה. השאלון נמצא מהימן, ותורגם מעברית וערבית ובחזרה על-ידי ארבעה מומחים.

שאלות לדוגמה

- + "תרמתי מוצרים או בגדים למטרות צדקה"
- + "בקשתי מהורי לתת טרמפ לאדם בדרך"
- + "הצעתי לסייע לאדם נכה או קשיש לחצות את הרחוב"

מקור

וותד, ס' א' (2004). הקשר בין השוויוניות בזוגיות ההורים לבין מניעי עזרה והגשת עזרה בקרב ילדים מתבגרים (עבודת ד"ר). תל-אביב: אוניברסיטת תל-אביב, נספחים 2-3.

כלי מחקר

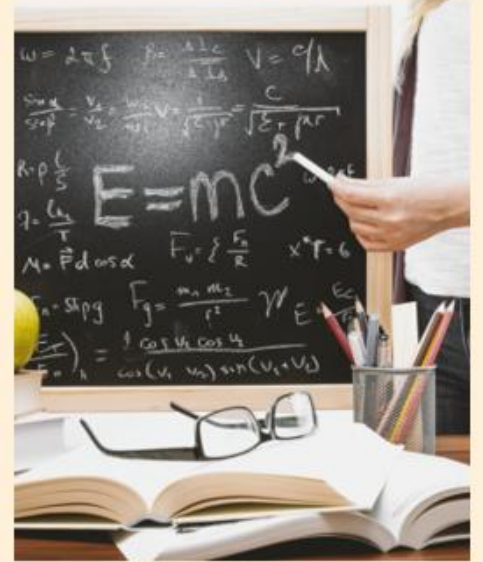
אנחנו כאן לשירותכם

מרכז תרבות
מרכז משאבים וספרייה

סדנאות וימי עיון
לתלמידים, למורים ולסטודנטים

מאגרי מידע
פרסומים וכלי חקר

Facebook
נשמח שתעשו לנו לייק

WhatsApp
054-5597926

Szold Out
הפרסומים יחכו לכם בדלפק היעץ

שומרים על קשר: קולומביה 9, ירושלים | 02-6494463 | 054-5597926 | [אימייל](#) | [אתר](#) | [פייסבוק](#) | [אינסטגרם](#) | [משוב](#)